

USA-imperiets fall

av Johan Galtung

Supermakten USA med sin politiska, ekonomiska och kulturella dominans beskrivs allt oftare som ett imperium som dominerar världen över oöverskådlig tid framåt. Det är helt fel, förklarar den världsberömde fredsforskaren Johan Galtung i denna essä. Han har ägnat många år åt studier av imperiers nedgång och fall, 30 stycken från Västrom och framåt har han ägnat en jämförande analys. 1980 förutspådde han Sovjetunionens kommande kollaps och som han då gav tio år till. Imperiet USAs nedgång har fått prognosen 25 år men sänktes till 20 år sedan Bush blivit president. Galtung menar att imperier går under av tre skäl; de blir offer för sin egen framgång och anser sig vara osårbara; imperiers expansion föder alltid motkrafter, vilka antingen kan övervinnas och stärker imperiet eller överbryggs genom grundläggande systemförändringar vilka imperiet inte klarar av; motsättningar inom olika delar av imperiet kan växa och plötsligt samverka i en akut kris.

1. Definitioner och hypoteser: en översikt

Definition: Ett imperium är ett gränsöverskridande centrum-periferisystem, i makrospace och i makrotid, med en kultur som legitimerar en struktur av ojämnt utbyte mellan centrum och periferi:

ekonomiskt, mellan exploatörer och exploaterade, som ojämlikhet;

militärt, mellan de som dödar och offren, som påtvingande;

politiskt, mellan dominerande och dominerade, som förtryck;

kulturellt, mellan alierare och alierade, som villkor.

Imperier har olika profiler. USA-imperiet har en komplett konfiguration, uttryckt i ett uttalande av en Pentagonplanerare:

"USAs väpnade styrkors de facto roll kommer att vara att bevara världen trygg för vår ekonomi och öppen för vårt kulturella angrepp. För att uppnå detta kommer vi att utföra en skäligen mängd dödande".¹

Med andra ord, direkt våld för att skydda strukturellt våld legitimerat genom kulturellt våld.² Centrum är det nordamerikanska fastlandet och periferin en stor del av världen. Liksom varje system har det en livscykel som påminner om en organism,

med konception, dräktighet, födelse, tidig barndom, barndom, uppväxttid, mogen ålder, åldrande och död. Med ursprung i det brittiska imperiet, slipade de utvecklade kolonierna sin imperiala händighet med ursprungsfolk, satsade på militära interventioner utomlands och fastställde intressezoner, övertog det spanska imperiet, expanderade med världslig, även med rymdhegemoni som mål, nu i åldringsfasen med överväldigande kontrolluppdrag som snabbt tar över expansionsuppdrag.

Tillbakagång och fall är att vänta som för allt mänskligt; frågan är vad-varför-hur-när-var-av vem-mot vem. Svar:

vad: de fyra ojämlika, icke hållbara, mönstren ovan;
varför: därför att de orsakar outhärdliga lidanden och förbittring;

hur: genom synergi i den synkroniska mognaden av 14 motsägelser, följda av demoralisering av system-eliterna;

när: inom en framtid på, cirka, 20 år, med utgångspunkt från år 2000;

var: beror på motsägelsernas mognadsnivå;

av vem: de exploaterade/berövade/dominerade/alinerade, de solidariska, och de som bekämpar USA-imperiet för att upprätta ett eget imperium;

mot vem: exploatörerna/de som dödar/dominerande/alierare, och de som stödjer USA-imperiet på grund av förmånbara fördelar.

Hypotesen är inte att USA-imperiets nedgång och fall innebär en nedgång och ett fall av republiken USA (det nordamerikanska fastlandet). Tvärt om, lättmoden från bördan att kontrollera och försvara imperiet när det *distanserar förmånerna från ojämlik utbyte, och öppnar för ökad hellre än minskad deficit*, kan leda till att republiken USA blommar upp. Författaren välkomnar en anti-imperie inställning på grund av omfattande uppoffringar av periferin utanför och inom republiken; och en pro-USA inställning på grund av USAs kreativa anda och generositet. "Anti-amerikaner" gör ingen sådan distinktion mellan republiken USA och imperiet USA.³

Det är ingen brist på förutsägelser om ekonomisk katastrof för republiken USA i kölvattnet på nedgången och fallet för systemet "att bevara världen trygg för vår ekonomi och öppen för vårt kulturella angrepp", också från marxister som (fortfarande) är av den uppfattningen att imperiebyggande kan reduceras till ekonomisk glupskhets tillgodosedd genom uppenbar orättvisa. Men det är enbart en komponent i ett komplett imperialt syndrom med komponenter som attraherar och avvisar olika nischer inom samhällen och individer. Ekonomer blinda för ytterligheter utformar teorier som legitimerar orättvisor, orealistiska "realister" upprätthåller "ordning", liberaler vägleder och dominerar andras politiska val, och missionärer, religiösa och icke-kyrkliga, försöker att omvända vem som helst. Alla tillsammans utgör en enorm uttömning av resurser.

Fallet England visar på att ett imperium kan vara en börda. Imperiets nedgång började långt tidigare, men förlusten av kronjuvelen, Indien, beroende på en kombination av ickevåld (Gandhi) och väpnad kamp, och imperialismens oförenlighet med Atlantic Charter, var avgörande. Imperiet upplöstes mycket fort under en period på 15 år från 1947, uppenbart sprickfärdigt.

Och England? Idag rikare än någonsin i historien. Välkommen USA.

2. Imperiet USA: Ett fågelperspektiv

Direkt efter massmorden i New York och Washington den 11 september 2001 cirkulerade Zoltan Grossman en lista, baserad på kongressprotokoll och Library of Congress forskningservice, med 133 amerikanska militära interventioner under 111 år, från 1890-2001, från det brutala mordet på ursprungsbefolkning vid Wounded Knee i Dakota till straffexpeditionen till Afghanistan. Sex av dessa utgörs av första och andra världskriget, Koreakriget, Vietnamkriget, Gulfkriget och Jugoslavienkriget: Demokraterna startade fem av dem (Bush senior och junior är undantagen bland isolationistiska republikaner som vanligtvis fokuserar mer på exploateringen av den egna befolkningen). Det årliga genomsnittet är 1,15 före, och 1,29 efter, andra världskriget, med andra ord en ökning. Och efter kalla kriget, efter 1989, en kraftig ökning till 2,0, kompatibelt med hypotesen att krig tilltar när imperier växer, med fler privilegier att skydda; mer oro att stävja, fler revolter att krossa.

William Blum har 300 sidor med tillförlitlig dokumentation i sin bok *Rogue State: A Guide to the World's Only Superpower* (Monroe MA: Common Courage Press, 2000). Den totala uppoffringen är

enorm: offren, de berövade, den skadade naturen, strukturellt (genom vertikaliserings) och kulturellt (genom brutalisering, myter om revansch och heder). Huvuddelen av det rymms inom ett enda mönster: att bygga ett USA-imperium baserat på ekonomisk exploatering av andra länder och andra folk, genom att använda direkt våld och indirekt våld, synligt (Pentagon) och uppenbart (CIA); med öppet och förtäckt stöd från USA-allierade. Resultatet är en internationella klasstruktur med en allt större klyfta mellan fattiga och rika länder, och mellan fattiga och rika människor.

Det finns inga tecken på någon sammandrabbning mellan kulturer, och inte heller några tecken på territoriell expansion. Men där finns omfattande missionärspatos och enormt självrättfärdigande. Och retorikförändringarna: uppdämningspolitik mot sovjetisk expansion, kamp mot kommunism, droger, intervention för demokrati och mänskliga rättigheter, mot terrorism. Blums lista över interventioner fram till år 2000 innefattar 67 fall sedan 1945 (Grossman har 56, kriterier skiljer något):

Kina 45-51, Frankrike 47, Marshallöarna 46-58, Italien 47-70-t, Grekland 47-49, Filippinerna 45-53, Korea 45-53, Albanien 49-53, Östeuropa 48-56, Tyskland 50-t, Iran 53, Guatemala 53-90-t, Costa Rica 50-t, 70-71, Mellanöstern 56-58, Haiti 59, Västeuropa 50-t-60-t, Brittiska Guyana 52-64, Irak 58-63, Sovjetunionen 40-t-60-t, Vietnam 45-73, Kambodja 55-73, Laos 57-73, Thailand 65-73, Ecuador 60-63, Congo-Zaire 77-78, Frankrike-Algeriet 60-t, Brasilien 61-63, Peru 65, Dominikanska Republiken 63-65, Kuba 59-, Indonesien 65, Ghana 66, Uruguay 69-72, Chile 64-73, Grekland 67-74, Sydafrika 60-t-80-t, Bolivia 64-75, Australien 72-75, Irak 72-75, Portugal 74-76, Östtimor 75-99, Angola 75-80-t, Jamaica 76, Honduras 80-t, Nicaragua 78-90-t, Filippinerna 70-t, Seychellerna 82-84, Libyen 81-89, Fiji 87, Panama 89, Afghanistan 79-92, El Salvador 80-92, Haiti 87-94, Bulgarien 90-91, Albanien 91-92, Somalia 93, Irak 90-t, Peru 90-t, Mexiko 90-t, Colombia 90-t, Jugoslavien 95-99.

Det bombades i 25 fall (för detaljer, läs boken):

Kina 45-46, Korea/Kina 50-53, Guatemala 54, Indonesien 58, Kuba 60-61, Guatemala 60, Vietnam 61-73, Congo 64, Peru 65, Laos 64-73, Kambodja 69-70, Guatemala 67-69, Grenada 83, Libanon-Syrien 83-84, Libyen 86, El Salvador 80-t, Nicaragua 80-t, Iran 87, Panama 89, Irak 91-, Kuwait 91, Somalia 93, Sudan 98, Afghanistan 98, Jugoslavien 99.

Lönmord av utländska ledare, bland dem statsöverhuvuden, skedde i 35 länder, och användande av tortyr i 11 länder: Grekland, Iran, Tyskland, Vietnam, Bolivia, Uruguay, Brasilien, Guatemala, El Salvador, Honduras, Panama.

Utöver detta finner vi 23 länder där USA har ingripit i val eller har hindrat val: Italien 48-70-t, Libanon 50-t, Indonesien 55, Vietnam 55, Guyana 53-64, Japan 58-70-t, Nepal 59, Laos 60, Brasilien 62, Dominikanska Republiken 62, Guatemala 63, Bolivia 66, Chile 64-70, Portugal 74-75, Australien 75-75, Jamaica 76, Panama 84, 89, Nicaragua 84, 90, Haiti

87-88, Bulgarien 91-92, Ryssland 96, Mongoliet 96, Bosnien 98.

35 (försök till) lönnmord + 11 länder med tortyr + 25 bombningar + 67 interventioner + 23 inblandningar i andra länders val resulterar i 161 former av grövre politiskt våld enbart efter andra världskriget. Ett världsrekord.

Ökningen över tid kommer med förändring av kulturmål:

Fas I	Östra Asien	Konfucionism- Buddism
Fas II	Östeuropa	Ortodoxt kristna
Fas III	Latinamerika	Katolskt kristna
Fas IV	Västra Asien	Islam

Faserna överlappar varandra, men detta är en generaliserad bild.

I den första fasen var fokus framför allt på folket i Korea, syd och nord, som väntade på en återförening av sin nation, och på fattiga bönder i Vietnam som väntade på oberoende. I den andra fasen var det kalla, inte glödhet, kriget för att hindra kommunistisk expansion. I den tredje fasen var måltavlan fattiga människor, små och urbefolkningar som stöddes av "maoist"-influerade studenter. I den fjärde fasen, och som dominerar bilden idag, är fokus på islamistiska länder och rörelser, där palestinierna utgör ett viktigt exempel.

Hela tiden finner vi att USA stöder de som förordar USAs business och utveckling, och arbetar mot de som vill ge högre prioritet på fördelning av de mest behövandes basbehov.⁴ 100 000 dör per dag, undernärda, brist på kläder, utan tak över huvudet, utan vård, utan skolutbildning, arbetslösa, i hopplöshet och utan framtid.

Deras behov kan inte anskaffas med pengar de inte har, och kan inte anskaffas genom arbete därför att det kräver arbetstillfällen och land (utsäde, vatten, konstgödning) vilket de inte har. En grym värld baserad på en världshandel anförd av USA, som stöds av USA-dominerad militär och allierade regeringar, och ofta befolkningar som drar nytta av billiga resurser och livsmedelsprodukter.

Det som är nytt i den fjärde fasen har med religion att göra. Islam är lika inbegripen i synd och skuld och försoning, med brott och straff, som kristendomen. Men de placerar inte Gud och hans land, och särskilt "Guds eget land", USA, högre än Allah och hans länder, särskilt inte Allahs eget heliga land, Saudiarabien.

Ett FNs säkerhetsråd med en sammansättning av fyra kristna länder och ett konfucianskt land har litet bemyndigande inom islam, till skillnad från det bemyndigande det får i de kristna länderna i Östeuropa och Latinamerika. Och buddistiska, östasiatiska länder är kanske mer benägna att förändra ett dåligt gemensamt karma än att stå i skuld till USA.

Med andra ord, det verkliga motståndet kom i den fjärde fasen med ett nytt Pearl Harbor som många ser som inledningen till ett långvarigt tredje världskrig.

Om detta ska vi inte vara alltför säkra. Men en sak är klar: den som var det minsta förvånad den 11 september var okunnig, naiv eller båda. USAs

outtömliga gränslösa statsterrorism fick ett kraftfullt men inte förvånande svar: terrorism mot USA. Med en uppskattning på 12-16 miljoner dödade, och ett genomsnitt på 10 sörjande för var och en av dem, med smärta och sorg, en växande lust att hämnas och till revansch, skulle ingen form av hämnd vara otrolig. Men de djupare rötterna ligger inte i den aldrig upphörande kedjan av våld som slår tillbaka. De finns i det antal olösta konflikter som är inbyggda i USA-imperiet. Vägen till lösning är med all säkerhet genom USA-imperiets upplösning.

Pentagonplanerarens "För att uppnå detta kommer vi att utföra en skäligen mängd dödande" reflekterar imperial realitet. Vem-var-mot vem har nu undersökts. Och sedan vad?

3. Imperiers nedgång och fall: fallet Sovjetimperiet

I en komparativ studie om nedgång (av 10) och fall (av 9, nummer 10 är USA-imperiet) 1995⁵, med en ekonomisk fokus, var slutsatsen att ingen enskild faktor, men en kombination av faktorer i ett syndrom var den genomgående orsaken:

- En arbetsfördelning där andra länder, och/eller utlänningar inom det egna landet, tar över de mest givande och intressanta utvecklingsuppgifterna;
- Ett underskott i kreativitet och ett underskott inom teknologi, god ledning, framsynthet och innovation;
- En eller flera delar av ekonomin är försummade eller isolerade;
- Och, samtidigt, expansionism som ideologi/kosmologi, exploatering av andra länder och/eller sitt eget folk invider till negativa, destruktiva reaktioner.

Syndromidén kom från en tidigare studie över det romerska imperiets nedgång och fall⁶ där många författare har lagt fram teorier om många enskilda faktorer. Idén tillämpades sedan på Sovjetimperiet 1980⁷, och fokuserades på fem faktorer hänfödda till motsägelser, spänningar, såsom de fyra punkterna här ovan:

I samhället:

Ett toppstyrt, centraliserat, icke-deltagande samhälle styrt av den ryska nationen som kontrollerar andra nationer, Staden kontrollerar landsbygden, Den socialistiska borgarklassen kontrollerar det socialistiska proletariatet, Den socialistiska borgarklassen hade inget att köpa för att tillverkningsnivån var för låg;

I världen:

En konfronterande utrikespolitik fördr av Sovjetunionen som kontrollerar och intervenerar i satellitländer.

Förutsägelsen, gjord många gånger av denna författare 1980, var att Sovjetimperiet skulle falla sönder, inte på grund av någon enskild faktor utan på grund av "motsägelser synkroniska mognad, följd av demoralisering av eliterna i centrum och i periferi", med Berlinmurens fall i en tidig fas, inom 10 år.

Mekanismen var inte krigets big bang, men gnällandet från demoraliserade eliter som sedan de tvingats bort blev korrupta, alkoholiserade, feta, ibland charmiga, egocentrerade.

4. Om USA-imperiets motsägelser

Förutsägelsen om Sovjetimperiets nedgång och fall var baserat på samverkan av fem motsägelser, och tidsåtgången genom nedgången till fallet uppskattades 1980 till tio år. Ibland lade jag till ett nummer 5: mellan myt och realitet, den massiva sovjetiska propagandan – i viss mån iklädd i underbara skämt.

Förutsägelsen om USA-imperiets nedgång och fall är baserad på samverkan av 14 motsägelser, och tidsåtgången genom nedgången till fallet beräknades till 25 år med utgångsåret 2000. Det är fler motsägelser därför att USA-imperiet är mer komplext, och tidsangivelsen är också längre för att det är mer sofistikerat. Efter president George W. Bushs första månader (vald) har tidsangivelsen minskats till 20 år på grund av hur han tillspetsat så många av motsägelseerna som preciserades året före, och då hans extrema målmedvetenhet gjorde honom blind för negativ, komplex samverkan av motsägelser. Han bara gick på.

President William J. Clinton (vald två gånger) sågs i ett annat ljus. Konfronterad med ett mönster av motsägelser, inget tvivel om betydande skillnader i terminologi och antal, var hans våld en intervention i Somalia som han avbröt, ett krig mot Serbien som han visade tecken på starka tvivel om och aldrig någon entusiasm inför, och ett antal missiler avfyra i vrede. Som superintelligent; demoralisering på hög nivå och sex på konstiga platser kanske var konsekvenserna. Hypotes: de försökte ställa honom inför riks rätt, inte så mycket för det senare som för det tidigare – användande det senare som förevändning. Ansträngningarna misslyckades, men en högt icke-demoraliserad George Bush tog över presidentskapet i USA.

Här följer listan över 14 motsägelser lokaliserade år 2000:

I. Ekonomiska motsättningar (USA-ledda system VB/IMF/WTO-NYSE-Pentagon)

1. Mellan tillväxt och fördelning: överproduktion i förhållande till efterfrågan, 1,4 miljarder människor lever under 1 dollar/dag, 100.000 dör/dag, ¼ av hunger
2. Mellan produktiv och finansekonomi (övervärderad valuta, börs, obligationer), härav krascher, arbetslöshet, kontraktsarbete
3. Mellan produktion/fördelning/konsumtion och natur: ekologiska kriser, åderlätning/förening, global uppvärmning

II. Militära motsättningar (USA-ledda system NATO/TIAP/USA-Japan)

1. Mellan USAs statsterrorism och terrorism: slår tillbaka
2. Mellan USA och allierade (förutom UK, Tyskland, Japan), som säger att nu räcker det

3. Mellan USA-hegemoni i Eurasien och triangeln Ryssland-Indien-Kina, med 40 procent av jordens befolkning
4. Mellan USA-lett NATO och EU-armé

III. Politiska motsättningar (USAs särställning under Gud)

1. Mellan USA och FN: FN slår tillbaka
2. Mellan USA och EU: kämpar om ortodoxt/muslimskt stöd

IV. Kulturella motsättningar (USAs triumferande plebejiska kultur)

1. Mellan USAs judisk-kristna och islam (25 procent av jordens befolkning; FNs säkerhetsråds kärna består av fyra kristna länder och ingen från de 56 muslimska länderna)
2. Mellan USA och de äldsta kulturena (kinesisk, indisk, mesopotamisk, Azteker,/Inka/Maya)
3. Mellan USA och den europeiska elitens kultur: Frankrike, Tyskland etc.

V. Sociala motsättningar (USA-ledd världselit mot övriga: World Economic Forum i Davos mot World Social Forum i Porto Alegre)

1. Mellan stat och bolagselit och arbetarklass med arbetslösa och kontraktsarbetare. Medelklassen?
2. Mellan den äldre generationen och ungdom: Seattle, Washington, Prag, Genoa och vidare nya ungdomar. Mellangenerationen?
3. Till detta kan tilläggas: mellan myt och realitet.

Listan var en enkel utläsning av USA-imperiets situation. Mer sofistikerade föredragningar är naturligtvis möjliga, med grundidé om syndrom, samverkan och demoralisering.

5. Motsägelseernas utveckling: En uppdatering efter tre år

Vi ska använda oss av samma formuleringar som tidigare, lämna de mindre förklarande kommentarerna i listan ovan och lägga till några, förhoppningsvis informativa, anmärkningar om pågående nutida händelser. Helt klart är USA-imperiet en fungerande dynamisk realitet, inte en stagnerad struktur, med de 14 motsägelseerna i släptåg är det ett mycket komplext system. I sådana system är linjerna ovanliga, orsaksmässiga bojar splittrar och förenar; slingrar, spiraler, fason på någon kurva, är överallt förekommande. Kvantum förändras när två faktorer starkt förenas, någon förändras och den andra kvarstår oförändrad vilket är ofta förekommande. Men förutsägelsen är att inom 20 år kommer de fyra typerna av ojämnt utbyte med USA i centrum att tyna bort, och vad som kommer istället är likvärdigare utbyte eller mindre utbyte, med andra ord isolering. Eller båda.

I. Ekonomiska motsägelser

1. *Mellan tillväxt och fördelning:* generellt är tillväxt långsam med det möjliga undantaget Kina, och fördelningen ofta försämrad, både mellan och inom länder. Emellertid är huvudbekymret människors livsuppehälle (på världssamfundets bottennivå), förebyggbar mortalitet och lidande på grund av näraddöden morbiditet till följd av hunger eller förbyggbara/ behandlingsbara sjukdomar. Syndromet fortgår: överproduktion leder till arbetslöshet som leder till minskad efterfrågan som leder till överutbud som leder till ökad arbetslöshet etc. *Samtidigt hämmar ekonomiseringen av mark/utsäde/vatten/konstgödning arbetskraftens omvandling inom matproduktion att själva bruka jorden.* USA-imperiet strävar efter tillväxt men försummar och hindrar fördelningen, och därmed undergräver sig själv eftersom nyckeln till tillväxten är ökad efterfrågan, överallt.

2. *Mellan produktiv och finansekonomi:* Inhemsk och global marknad omsätter mycket även om tillväxten är långsam i den produktiva ekonomin i många länder, och där fördelningen är låg uppstår en omfattande likviditetssamling bland välbesuttna som söker en marknad. Lyxkonsumtion och begränsade produktiva investeringar är påtagliga genom "köp och sälj" i finansekonomin, också känt som spekulation. Den produktiva ekonomin svarar med att sätta upp fingerade, faktiska företag som ENRON och WORLD-COM och snart synkroniseras inte tillväxten inom finansekonomin i den produktiva ekonomin. Följaktligen ledde detta 2001 till ett fall för en del aktier och till depreciering av dollarn, indikativt för en kronisk patologi. Ett grundläggande botemedel för den sjukdomen är den fördelning som USA-imperiet besitter, men dess nyttjande av VB/IMF/WTO-NYSE-Pentagon-systemet är ett hinder. Då botemedlet för närvarande inte är tillgängligt kommer den underliggande patologin att producera nya tilltag i finansiella varors värden och nya krascher.

3. *Mellan produktion/fördelning/konsumtion och natur:* Bushadministrationens ensidiga avträde från Kyotoprotokollet skärpte avsevärt denna motsägelse och var en nyckelfaktor bakom banderollen vid toppmötet i Sydafrika 2002: Tack Bush, du har fått världen att hata Amerika. Den förklaring som gavs var att protokollet hämmade USAs ekonomiska tillväxt (med andra ord oacceptabelt för mäktiga bolag). Detta steg äventyrar planeten och visar på förakt för världssamfundet baserad på framförhandlande av ratificerbara överenskommelser. USA kunde ha krävt omförhandlingar. Men USA-imperiet hade andra prioriteringar och mobiliserade miljoner inom rörelsen för hållbar utveckling mot USA.

II. Militära motsägelser

4. *Mellan USAs statsterrorism och terrorism:* Motsägelsen tog ett jättesteg den 11 september 2001 trots att antalet dödade understeg antalet dödade som följd av det andra 11 september 1973, den USA-stödda kuppen mot Salvador Allendes socialistregering (en av de hittills 68 interventionerna efter andra

världskriget, Irak inräknad). Mycket förutsägbart, och lika förutsägbart som dess upprepning om inte USA-imperiet självt tar avstånd från våldscykeln och bestämmer sig för att förstå "att fienden kan vara vi/USA". Men USA-imperiet talar nu om interventioner i mer än 60 länder, varaktigt under mer än en livstid. Ett högt pris för misslyckandet att försöka lösa konflikter/motsägelser eller försöka undvika dem.

En självklar anmärkning här är: att försöka förklara 11/9, till exempel som en "reaktion på USA-imperiet genom att slå till mot två betydelsefulla symboler för ekonomiska och militära ageranden", eller helt enkelt som "hämd" och "olöst konflikt" legitimerar inte på något sätt det ohyggliga agerandet. Inte heller är USAs intervention i Afghanistan och Irak rättfärdigad. Men som vid Kosovo kan de båda delvis förklaras som ansträngningar för att upprätthålla och utöka USA-imperiet, för mer kontroll av världens oljemarknad, och "att bevara världen trygg för vår ekonomi" genom att upprätta militärbaser.

Att bruka våld mot imperiets starkaste punkt är lika fel, ineffektivt och kontraproduktivt som USAs våld och mobilisering mot gärningsmännen. Att avfärdade förklaringar som är berättigande strider mot välkänd rationalitet: lös problem genom att identifiera orsakssamband, ta bort orsaker som våldscykler och olösta konflikter. Men USA-imperiet står i vägen och måste till slut böja sig.

5. *Mellan USA och allierade:* mycket flytande. USA-imperiet vill inte betraktas som USA-imperiet utan som någonting som generellt stöds av "avancerade samhällen", "civiliserade" mot "djävulsk", "kaotisk" och "terrorist". Washington bygger koalitioner med allierade i NATO/TIAP/US-Japan system, och andra.

Denna motsägelse (och många andra) har aldrig framträtt så tydligt som i samband med kriget mot Irak, men det fanns också tilltagande spänningar i samband med operationerna i Jugoslavien och i Afghanistan. Den folkliga opinionen är inte någon betydelsefull variabel här. Washington gör upp med regeringar och är av den anledningen mycket intresserade av vilka som är dess medlemmar. De tre sätten att utöva makt, övertalning, förhandlingar och hot, utövas bäst bakom stängda dörrar för att inte blottställas för någonting som den tyske utrikesministerns förödande anmärkning till USAs försvarsminister i München i februari 2003: "I en demokrati måste du presentera argument för din inställning, och dina argument är inte övertygande." Om allmänheten visste vad som sker bakom stängda dörrar, såsom stöd för ett anfall på Irak mot att få någon inskriven på USAs lista över terroristorganisationer, då skulle oppositionen tillta.

Under 2000 kunde Storbritannien, Tyskland och Japan anses vara pålitliga allierade. Däremot misslyckades man att förutsäga den tyska positionen, kopplad till det socialdemokratiska partiets som redan var pressat av sin inre övertygelse över Jugoslavien och Afghanistan. Australien var emellertid mycket förutsägbart som ett anglo-saxiskt land⁸, och Japan uppförde sig som förväntat. Ländernas cost-benefitanalys varierar, men trenden är emot villkorslöst stöd för USA-imperiet. En mycket känslig motsägelse som kommer att skärpas om folk utövar mera påtryckningar mot regeringar.

6. *Mellan USA-hegemoni i Eurasia och Ryssland-Indien-Kina:* dessa är enorma länder, okuvliga så USA har närat sig dem genom deras rädsla för muslimska folkgrupper, i Tjetjenien, i Kashmir (och överallt) och Xinjiang var för sig. Efter NATOs utvidgning österut och USA-Japan alliansens (med Taiwan och Sydkorea som de facto-medlemmar) expansion västerut från 1995, löste de tre länderna huvuddelen av sina problem, närmade sig varandra (ännu inte i någon formell allians). Men dessa steg stoppades temporärt av att USA lierade sig med dem mot islamistisk terrorism, det vill säga muslimer som kämpar för utökad autonomi/självständighet på dessa tre platser. Attacken på Irak tycks ha skärpt motsättningen igen då de inte deltar i ockupationen i de tre tidigare omnämnda platserna (de har kunskap om islamistisk gerilla). Med USA har fortfarande betydande marknadstillträde och investerar i ekonomiskt inflytande med samtliga tre regeringar.

7. *mellan USA-ledd NATO och en EU-armé:* detta är inte detsamma som de två föregående punkterna som mer handlar om att avstå från stöd och att länder som känner USA-imperiets kniptångsmanövrer troligen skapar en allians. Här har vi att göra med en ny potentiell supermakts flernationella armé, och som skapar identitetsproblem för en del medlemmar. Frågan "varför behöver de den här armén när de har NATO?" har ett svar i dualistisk logik: "detta visar att de inte helt fullt är med oss, följaktligen är de emot oss."

Det kommer att vara mycket manövrerande bakom stängda dörrar vad gäller den här motsättningen. Men det allmänna steget kommer att vara i riktning mot en EU-armé för några medlemmar, byggd på nuvarande Eurocorps, med en beslutsordning som inte slutar i Washington, inte heller passerar genom Washington förutom visst informationsutbyte. För defensiva syften eller ett kommande EU-imperium? Att ta över bytet?

III. Politiska motsägelser

8. *Mellan USA och FN:* det mäktigaste landet i världen använder också mycket ofta vetot i säkerhetsrådet och befinner sig nära ett de facto ekonomiskt veto genom att hålla inne med eller dra sig ur stöd till program som de inte tycker om, vidare har USA-imperiets kniptång på många medlemsländer i FN såsom att ändra villkoren för lån beroende på röstningsförfarandet. Att detta agerande är en förtrytelse är helt klart och den förtrytelsen framträdde öppet när den anglo-saxiska USA/Storbritannien-alliansen misslyckades med att få sin andra resolution om Irak antagen av FNs säkerhetsråd. Emellertid lyckades USAs energiska diplomati och åter igen USA-imperiets kniptång förhindra det som Washington var rädd för, genom att använda "Uniting for Peace"-resolutionen för att lyfta en fråga som stoppats i FNs säkerhetsråd till generalförsamlingen. En generalförsamlingsdebatt och omröstning skulle hellre klarlägga ett begränsat stöd för en attack mot Irak än för den fransk-tyska inställningen om att fullfölja fördjupad FN-inspektion.

9. *Mellan USA och EU:* detta går långt längre än mellan EU-armé vs NATO. EU har idag 15 medlemsländer, i maj 2004 blir antalet medlemsländer 25, och ytterligare länder kommer att anslutas. Om EU, väldigt mycket i eget intresse, beslutar sig för att överbygga den grundläggande bristen i hela den europeiska konstruktionen, mellan ortodoxt och katolskt/protestantiskt kristna, och mellan islam och kristendomen (från 1054 respektive 1095) genom att öppna EU för ryskt och turkiskt medlemskap, ja då skulle USA onekligen komma på efterkälken. Vi talar här om 750 miljoner ytterligare invånare. Medlemskapsprocessen kanske måste ske gradvis, exempelvis X% årlig tillgång till EUs arbetsmarknad mot X% årlig tillgång till resurser. Relationen till Ostasien kan bli problematisk, men EU gör också bra arbete med detta problem. Och ett gigantiskt EU kan enbart gynnas av avståndstagande från att efterlikna USA-imperiet, och riktar istället in sig på FN-stöd.

IV. Kulturella motsägelser

10. *Mellan USAs judisk-kristna och islam:* dessa är de abrahamska religionerna, och uttrycket judisk-kristna, så förekommande i USA, lockar fram en sprängkil ibland dem. Med den nyare fundamentalistiska alliansen baserad på idén att Armageddon är nära och den första ankomsten av Messias och den andra av Kristus kunde vara samma person, den motsägelsen har blivit verkligt skarp. Men islam expanderar väldigt snabbt, kristendomen gör det inte och judarna är en liten minoritet. Klyftan kommer att visa på tydliga gränser mot USA-imperiets genomträngande. De unga saudi-wahhabite-förövarna den 11 september kanske agerade mer än de drömt om å de 1,3 miljarderna muslimers vägnar, och inte enbart 300 miljoner araber. Och detta krigsliknande förhållande kommer att avsevärt minska USA-imperiets expansion.

11. *Mellan USA och de äldsta civilisationerna:* när människor talar om fundamentalism menar de vanligtvis religiös artikulering av gamla kulturer. Men kulturer är mångdimensionella, inkluderande språk och andra uttrycksformer, och heliga tider och heliga platser i historien och geografi, allting. Det sker återuppvaknanden över hela världen, som inte betraktar gamla icke-västliga kulturer som exotiska museiobjekt för att studera utan att återuppliva. Förstörelsen av artefakter från sumerer/babylonier i Irak sågs som en strävan att göra irakierna mer lättstyrda genom att förstöra andra centrum att identifiera sig med. Ett typiskt exempel på en motsägelse på ett tidigt förstadium, men fyllt med potential för snabb mognad och kraftfull artikulering.

12. *Mellan USA och den europeiska kultureliten:* världen, eller som väst tänker, har fyra huvusakliga geo-kulturella centra: USA, Storbritannien, Frankrike och Tyskland. Andra kan lära sig att efterlikna eller vara exotiska. Frankrike och Tyskland fortsätter kampen för kulturell utbredning till USA, medan det anglo-saxiska Storbritannien befinner sig någonstans mitt emellan.

V. Sociala motsägelser

13. *Mellan stat-bolagseliter och arbetarklasser av arbetslösa och kontraktsarbetare*: det mäktiga USAs fackföreningskomplex, AFL/CIO, röstade för första gången mot ett krig: Irak. Men arbetarklassen hålls idag samman genom hotet om arbetslöshet och kontraktsarbetarnas underlägsenheten i relation till denna utdöende grupp, den verkliga positionen, med säkerhet. Stat-bolagseliterna är bättre organiserade och gör sig oersättliga. De kan göra det lättare att anställa och avskeda, genom det ultimata hotet om automatisering ("modernisering").

Den postmoderna ekonomin klarar sig utan arbetare men inte utan kunder. Att avskeda arbetare innebär avskedade kunder och minskar dessas köpkraft. Världens medelklass kan ansluta sig genom att bojkott USA-imperiets produkter, som olja från Irak, Boeing flygplan (en av de största dödsfabrikerna i världen); helt enkelt genom att bojkotta konsumentprodukter från USA, kapitalvaror och finansiella produkter som USA-dollar, aktier och obligationer – men behålla personliga kontakter.

14. *Mellan äldre generationen och yngre*: yngre än någonsin, inte enbart collegestudenter mot Vietnamkriget men high school-studenter, lätt mobiliserade genom Internet så länge det varar. Kanske ett element av myt kontra realitet i detta: de har överösts med propaganda som är mycket avlägsen från verkligheten. Detsamma kan appliceras på kvinnor, men här har Washington spelat korten väl: "homeland security" för frågan till hemmet och kvinnor till att fullt ut försvara försvararna av hemmet och familjen. Men de andra folken i USA, inuiter, hawaiiier, First Nations, mexico-amerikaner, afro-amerikaner, kunde mäta sina krafter med den anglo-saxiska, sydstatsbaptistiska, militariserade djupa södern, som nu för befälet. Förhoppningsvis kommer de inte att väcka frågan om att upphäva val de eventuellt inte vinner.

6. Och tillbakagången och fallet?

Titta på de 14 motsägelserna och titta sedan på definitionen av ett imperium. Sättet att lösa dessa motsägelser som angriper systemets hjärta är mycket enkel:

För de 3 ekonomiska motsägelserna: minska, till och med stoppa exploatering!

För de 4 militära motsägelserna: minska, till och med stoppa dödande!

För de 2 politiska motsägelserna: minska, till och med upphör med att dominera!

För de 3 kulturella motsägelserna: minska, till och med upphör med alieneringen!

För de 2 sociala motsägelserna: minska, till och med upphör med allt det ovanstående!

För varje minskning går USA-imperiet, definitionsmässigt, tillbaka. För varje stopp är USA-imperiet fallande. Stoppa alla fyra och USA-imperiet

upphör, även om delar kan överleva i residuala former som det ryska imperiet i Tjetjenien och det brittiska imperiet i Irak. Det mest dramatiska nutida exemplet är troligen det franska imperiets upplösning: de Gaulle hade en ofattbar personlig hållning att avsluta hela imperiet (förutom Stilla havsområdet och några andra platser) och, som för de sovjetiska och det brittiska imperierna uppstod ett antal självständiga stater. Global kapitalism har emellertid en tendens att på nytt skapa gränsöverskridande exploatering, och det finns, som omnämnts, residuala former. Emellertid föddes en ny värld under 1960-talet från de västliga imperierna och under 1990-talet från det sovjetiska imperiet.

Endast den naive tar för givet att den nya världen är paradiset på jorden. Nya system framträder med sina motsägelser. De som styrde över de brittiska, franska och sovjetiska imperierna hade insett att kostnaderna vida översteg vinningen. Några andra kom ibland fram till slutsatsen att fallets kostnader, inklusive för periferin, vida översteg vinningen. Det beror förstas på vilket system som kom därefter, alternativet. Författaren förespråkar FN:s globala ledarskap och inte ett EU-imperium.⁹ Men det är en annan historia.

De brittiska och franska imperierna var baserade på kolonier på andra sidan havet, Sovjetimperiet på angränsande områden, tsaristisk/bolsjevik, i union, och USA-imperiet är baserat på vad planeraren vid Pentagon sade, där periferin som inte var en del av USA utgjordes av "självständiga" stater. Detta är förvirrande för de vars imperiekoncept är länkat till "kolonier" och inte till självständiga stater; och andra vars koncept är länkat till "områden på andra sidan havet", inte till angränsande områden. De finns också de som förvirras av att tre av dessa tanken är västliga demokratier, höjda över miss-tanken om att någonsin kunna utföra omfattande orättvisor. Definitionen som inleder denna essä är baserad på en relation av ojämnt utbyte mellan centrum och periferi, inte en geografisk periferi eller centrums styrelseform.

Det ojämn utbytet, delat i fyra komponenter, är imperiets grundläggande motsägelse som system. Från de fyra djupa motsägelserna stiger de 14 ytliga motsägelserna, synliga för alla, journalistiska motiv. Det är nästan aldrig de djupa motsägelserna. Så den grundmodell som hittills presenterats är:

4 djupa motsägelser inbegriper 14 ytliga motsägelser

Då de 14 växer, synkroniserar och samverkar kan centrum förlora greppet om periferin i en medveten, upplyst åtgärd (de Gaulle) eller se imperiet upplösas, sakta (UK) eller snabbt (Sovjetunionen). USA, valet är ditt.

Men USA betar sig nu som en sårad elefant som springer runt i alla riktningar. Detta är demoraliseringens kokpunkt, där emotionellt tänkande hindrar rationellt tänkande om allt möjligt, som följs av ett fastlåst stadium, ett "låt gå", liknande Sovjetunionen, eller Clinton. Demoralisering svänger innan den stabiliseras. Såsom för enskilda sjuka är botemedlet relaterat till förmågan att komma över sjukdomen och inte tvärt om. Som nu, där USA drivs av en konflikt som den huvudsakligen skapat själv.

Modellen ovan kan nu förklaras:

[4] innebär [14] innebär Demoralisering innebär -[4] innebär -[14]. De 4 djupa leder till 14 ytliga motsägelser och demoralisering som leder till ett imperiums låt gå och en upplösning av de 14. Emellertid: de 4 kan ha djupare rötter. Sålunda, varifrån kommer orättvisan? Från en okontrollerad kapitalism så orättfärdig att den behöver militärt skydd. Men varifrån kommer kapitalism? Och allt detta våld? Det kulturellt överlägsna komplexet med missionär särart som guds utvalda folk och land. Men varifrån kommer den idén? Och så vidare och så vidare. De 4 definitioner av USA-imperiet är inte utan grund, inte obetingad. Men fokus är här på deras avlägsnande och inte på avlägsnandet av än djupare, men mycket svävande orsaker. Detta kan ske genom negativa feedbacksvängar via minskat förtroende i imperiets livskraft som system, med andra ord demoralisering.

De 14 kan ha andra rötter. De ekonomiska motsägelserna härrör från kapitalism; USA var våldsamt före USA-imperiet; en del EU-medlemmar kanske hatar USA-imperiet därför att det står ivägen för deras egna ambitioner; samma stämmer för konkurrerande kulturer såsom islam som vill ha ett expanderande dar-al-Islam, Islams hemvist, som efterföljare till slagfältet, dar-el-harb. Men några anser att världen är bättre under USA än under EU eller Islam.

Det finns någon sanning i allt detta. Men problemet är inte enbart USAs andel av världskapitalismens kaka utan hur den för med sig dödande, dominans och alienation. Detta måste avta, falla och försvinna om man samtidigt fäster uppmärksamhet på alla de andra motsägelserna.

Det kommer att finnas klasser, generationsklyftor, gender, nationell kamp också utan USA-imperiet. Sant, men idag är detta det stora problemet.

De 14 kan stärka beslutet att vidmakthålla de 4. Till att börja med, och en åt gången, ja. Försköning kan tillämpas, skonsamma kompromisser kan inledas, med folk som talar om motsägelserna tystade, förlöjligade, jagade, förkrossade. Det är samverkan mellan flera motsägelser som leder till demoralisering och slutgiltig tillbakagång. Motsägelser mellan dominanta och dominerade folk inom ett land tenderar att komma tillbaka och hitta nya utvägar. Den dominerade möter brutal makt men visar inte heller någon tvekan om genomförbarhet. Deras nationella hem är en oprövad dröm på grund av motsägelser då imperiet har prövats och inte funnits vara livskraftigt.

Demoralisering behöver inte negera de 14. Det vi talar om är minskat förtroende för livsdugligheten; även minskat förtroende för imperiets legitimitet, med kokande ilska i början, sedan ett fruset gå på, med möjligheten till ett autonomt låt gå. Antingen centrum medvetet släpper greppet - eller periferin klipper av dess klibbiga kraftlösa klor. Endera vägen, nedgång och fall.

Emellertid kan efter en fas av demoralisering en ny politisk klass bestämma sig för att inte frigöra utan helt enkelt motsatsen, att stärka greppet, precis det som USA nu håller på med. Inför det uppenbara, alltings obestämbarhet, kommer detta enbart att senarelägga det ofrånkomliga.

Att förneka de 4 kanske inte innebär förnekande av de 14. Detta är förvisso mer sant än falskt. Som undersökts nedan, kan vi även konstatera att en objektiv motsägelse har blivit förlorad, eller till och med krossad, i sökandet efter ett nytt subjekt. Det finns många fler rötter för många av motsägelserna. Att den ena motsägelsen (syndrom) kan dölja en annan, den senare blommar ut när den tidigare vissnar, står helt klart. Men den daoistiska insikten hindrar inte motsägelser från att mogna. När det gäller USA-imperiet så finns det ljus i slutet av en lång och vriden tunnel. Men efter den tunneln finns det nya tunnlar.

7. Om motsägelser i allmänhet

Konceptet i sig inhyser motsägelser i form av spänningar inom definitioner. Den gemensamma faktorn tycks vara en helhet, ett system, med åtminstone två verkande krafter. Det finns inget antagande av enbart två krafter; det förutsätts inte enbart två krafter, dessa behöver inte heller vara exakt motstående, dessa behöver inte heller vara lika stora. Newtons tredje lag är skriven på det sättet, framställer en motsägelse. Men det är ett specialfall och ska inte förvränga våra idéer om sociala system. Vi behöver en mer allmän diskurs.

Före två eller fler krafter ska vi undersöka fallen 0 eller 1.

Även med begreppet "krafts"vaghet är det inte oförnuftigt att tillskriva egenskapen "död" till ett system utan kraft, ingen hållning, strävan, benägenhet. Invändningen kan vara att mycket händer en försänkt kår: "till" ja, men inte "i". Krafterna är exogena till systemet, inte endogena, som för en levande organism.

Introducera en kraft, exempelvis springa. Kroppen förbrukar energi. Och motkraften är inte sen att tillkännage att den är trött, försöker att ändra motion till en icke-motion som den kallar "vila". Den mekaniska analogen för fram idén om R, en dynamisk förändrande produkt kraft som reflekterar alla krafter magnitud och riktning. Systemet kommer att flytta på sig eller vila med produkten. $R > 0$ innebär rörelse, $R = 0$ innebär jämvikt, $R < 0$ innebär vilounderskott.

Är en kraft alltid åtföljd av en motkraft? Finns där alltid en reactio på en proreactio? Och i system med framsynthet, kan det där även finnas ett proactio för varje förväntat agerande? Och ett pro-proactio? Jag finner att detta är ett mycket användbart axiom i analyser av sociala och personliga system. Men jag ser ingen anledning att anta att reactio och proreactio är av nödvändighet motstridiga. De kunde också vara på samma sida som actio och, åtminstone till en början, förstärka actio.

Idén om sammankopplad kraft-motkraft för oss till ett jämnt antal krafter där de framträder tillsammans. Vi säger inte att en producerar eller genererar den andra då det leder till ett oändligt antal. Hellre förutsätter vi synkronisering; de uppstår tillsammans liksom buddist epistemologi vill ha det hellre än att en kraft genererar nästa, genererar nästa etc. Och det finns ingen anledning att landa på ett jämnt antal. En annan metafor kan vara en samling krafter som på något sätt skapar spänning i systemet.

Låt oss övergå från allmänt resonerande om "system" och "krafter" till mer specifika sociala och

personliga system. I det begreppsmässiga grannskapet finns idén om "konflikt" som spänning i målsökande system på grund av oförenlighet mellan målen. Mål är vidare associerade med livet och kännetecknas även bildligt till icke-liv i "mountains striving upwards". Om oförenliga mål finns i samma system har vi ett dilemma, i olika system har vi en dispyt. Den som upprätthåller ett mål och som är medveten om målet är en aktör, om inte medveten en kontrahent. Och detta leder till den större skillnaden mellan subjektiva och objektiva motsägelser.

En subjektiv motsägelse passerar igenom och betänks av den mänskliga hjärnan; som tanke/medvetande, som tal/artikulering som åtgärd/mobilisering. Men inte nödvändigtvis i den ordningen, intellektualiserad som en filosof som först reflekterar, sedan skriver och sedan – kanske gör någonting. Vi kan lika gärna anlägga den motsatta ordningen, aktören mobiliserar för åtgärder utav gammal vana, och säger sen vad han känner han tänker och tänker vad han känner, eller varje annan sekvens. Men förr eller senare är där ett medvetande.

Med två mål får vi två målsökande krafter, A och B, och tre möjligheter för produkten: $R=A$ (A vinner), $R=B$ (B vinner) eller $R=0$, ett jämviktsläge däremellan, också känt som kompromiss.

Vid den punkten bryter den mekaniska analogin samman. De tre fallen suger inte upp möjligheterna. Vidare eliminerar de inte motsägelsen. Att A eller B vinner innebär inte att den missnöjde förloraren inte har samma eller några andra mål oförenliga med vinnarens mål. Motsägelsen finns fortfarande där under locket på den kokande kitteln med en besegrad. Och en kompromiss kan lämna dem båda halv-missnöjda. Använder vi termen "skarp" för att beskriva motsägelsen som den var, kan "avtrubbad" applicera till en kompromiss. Men hur överträffar vi motsägelsen?

Då de tre möjligheterna suger upp motstående grupper logik i systemet, är svaret "förändra systemet". Detta är vad som mötte Gorbachev i motsägelsen mellan Sovjetimperiet och de sociala krafter som ville ha grundläggande förändringar i DDR; han lät DDR gå sin egen väg. Motsättningen är nu mellan folk och partieliter i DDR, de senare gav vika för Västtyskland, BRD, eventuellt att bli införlivade med dem. Som ett resultat började Sovjetimperiet falla samman och BRD införlivade DDR. Motsägelsen finns fortfarande där, men finner andra uttrycksformer.

Och detta är vad Gorbachevs efterträdare aldrig lyckades att göra med Tjetjenien. Allt de kunde göra var att hindra dem från att vinna, inte att överträffa motsägelsen. För att låta detta ske måste de lämna ifrån sig Tjetjenien, som i vilket fall som helst kommer att ske förr eller senare.

För att motsägelsen ska överträffas och spänningen ska lösas behövs systemförändring, ju djupare finns motsägelserna i systemet desto mera förändring. Ett imperium förändras inte genom förbund, vinnande, över någon kontrahent eller till och med en aktör; som enbart gör imperiet imperialt. Ett imperium förändras genom att bli mindre imperialt. Och detta är också känt som en nedgång ur imperiets perspektiv. Vid vägens slut finns dess fall.

Stegen i motsägelsens livscykel kan sammanfattas:

[0] Objektiv motsägelse oberoende av medvetande

[1] Medvetandeformation genom TANKE (intrasubjektiv)

[2] Artikulation genom TAL (intersubjektiv)

[3] Mobilisering genom ÅTGÄRD (privat och/eller offentlig)

[4] Kamp bland mobiliserade aktörer
våld eller icke-våld
snabbt eller långsamt
utan eller med kontrahenter utifrån som medlar
med mindre eller mer polarisering = går samman

[5] Resultat av kampen
a) utbredning eller kompromiss – tillbaka till [0] - [4]
b) transcendens = en ny realitet

negativ transcendens under en ny aktör
positiv transcendens som ny koppling

Genom sekvenserna [1] - [2] - [3] blir en kontrahent en aktör som fullföljer mål genom mer eller mindre lämplig taktik vald från [4].

[5a] avslutar inte en motsägelsens livscykel, enbart stoppar den eller avtrubba den, såsom har argumenterats för tidigare.

[5b] transcendens, är slutet på den motsägelsens livscykel. Det innebär inte systemets slut/död såsom det kan härbergera andra motsägelser i varierande livscykelstadier.

Transcendens, för att gå vidare, är skapandet av en ny realitet:

- negativ transcendens, varken eller; mål som inte uppnåtts
- positiv transcendens, både och; mål som uppnåtts, med en tvist.

Vi tar konflikten mellan Ecuador och Peru om hur gränsen ska dras i en omstridd zon omfattande 500 km² uppe i Anderna, med tre krig för att lösa frågan. En militär seger för den ena parten, annektering av zonen till deras nationella territorium, är "det vanliga". Att dra upp en gräns, exempelvis längs en eldupphörlinje, är "kompromiss". Negativ transcendens skulle kunna innebära att upplåta zonen till FN eller OEA, och skapa en nya social realitet. Positiv transcendens skulle kunna innebära en flernationell zon, ägd gemensamt, av en tvist och där inget land har ensamrätt. En ny realitet. Och båda nya realiteterna, system, skulle i sin tur frambringa nya motsägelser.

Det är nu tid att undersöka de problematiska relationerna mellan objektiva och subjektiva motsägelser.

Ett socialt system medför olikheter mellan kategorier – som gender, generationer, raser, klasser, nationer, territorier – som sedan blir relationer i ett interaktivt system; som sedan blir gränslinjer, vanligtvis därför att interaktionen baserar sig på ojämlika förhållanden; som sedan kan leda till polarisering och

en struktur av diskriminering åtföljd av en fördomsfull kultur. Alla kända samhällen härbärgerar mer eller mindre dessa ojämlikheter och orättvisor.

Ett imperium använder sådana strukturer och kulturer för att bygga upp block, och kan ses som ett två (eller multi-) system som länkar inhemska och globala gränslinjer samman. Det finns ett Centrum och en Periferi i det globala ländersystemet. I Centrum, och i Periferin, finns också ett centrum och en periferi. Alla tre systemen kan vara baserade på följdriktigheten i fyrfaldig orättvisa (de som dödar och offren ersätts ibland med den mildare vakt och fånge).

Systemets hjulspring är harmonin mellan centrum i Centrum och centrum i Periferin.¹⁰ USA försöker just nu (sommaren 2003) att konstruera ett irakiskt centrum i intresseharmonin med USAs stat/bolag centrum. Det irakiska centrum måste göra de fyra arbetena lokalt och leverera frukterna av ojämnt utbyte såsom ekonomiskt värde, eftersökta terrorister, lydnad, vara beroende av centrum i (USA/UK) Centrum, bevara ett överlämnande. De belönas med materiell levnadsstandard på USAs elitnivå.

Vad som nu beskrivs är en okomplicerad imperial sammanlänkning av tre system av ojämnt utbyte, två inhemska och ett globalt. USA-imperiet är komplext; genom att det är en världshegemoni är inget inhemskt system enbart länkat från det imperiet. EU-imperiet sammanlänkar 15 (snart 25) Centrulländer till 100+ Periferiländer, men gör det soft.

Det finns också andra fördelningar än gränslinjer i inhemska och globala samhällen, såsom bland politiska partier i mer eller mindre demokratiska samhällen, och grupper av länder i ett demokratiskt globalt system. Sociala rörelser, de subjektiva motsägelserna, mer eller mindre medvetna, förelagda och mobiliserade genom några ursprungliga eller nyupprättade skiljelinjer, prepolariserar systemet, och är redo för [4] kamp. Men för vad?

Idealt för den objektiva motsägelsen, med en olöst fråga i centrum som sedan framkallar rörelsen. Och det föranleder att lyfta fram det grundläggande problemet med tillräcklighet i kopplingen mellan subjektiva och objektiva motsägelser, mellan orsakerna och tilldelning. Båda är delar av social realitet. Men rörelserna kan ha en bristfällig medvetenhet och greppa frågorna felaktigt. Och frågan kan vara en utan anförvant, som väntar på att tas upp av en rörelse med hög medvetenhet. Det kan vara en motsägelse mellan rörelsemotsägelsen och frågemotsägelsen. Och resultatet är dåligt, en urspårad politik.

Följaktligen är den subjektiva motsägelsen i Myanmar/Burma mellan den enväldiga militära regeringen SLORC och den pro-demokratiska rörelsen under ledning av en kvinna, identifierad med en folkgrupp i ett land med flera folkgrupper, en över/medelklass i ett mycket fattigt samhälle, gift med en västerlänning i ett land som utvecklar sin egen identitet, kan vara bristfälligt för ett lands objektiva motsägelser. Ur västsynpunkt är de grundläggande motsägelserna autokratiska i jämförelse med (västlig) demokrati och en isolering vs öppning av landet till för ekonomisk och kulturell penetrering. Den subjektiva motsägelsen är adekvat för dessa frågor. Men det finns andra frågor. Otillräcklighet kan göra att processen spårar ur. Det objektiva och det subjektiva måste på något sätt återspegla varandra.

Följaktligen hade Gandhi bokstavligen talat om att frigöra sig från sin västliga påverkan och sin höga kasttillhörighet och bli mycket hinduisk och dela levnadsförhållandena med de lägre kasterna och oberörbara innan han kunde leda indiens massor mot frihet och demokrati. Emellertid var det fria Indiens ledare, Jawaharlal Nehru, mycket västinflyerad, från mycket hög kast, mycket sekulariserad och styrde Indien i just den riktningen. Gandhi ville se ett Indien baserat på "oceanska cirklar" av självstyrande, oberoende byar; Nehru ett modernt, sekulariserat, industrialiserat socialistiskt Indien. De subjektiva förhållandena.

Liberaler tenderar att studera subjektiva rörelserna och marxister de objektiva frågorna. Argumentet här är för både-och, och i synnerhet för motsägelsen mellan de två motsägelserna.

Ett exempel från Norge: den objektiva motsägelsen ett århundrade tillbaka mellan de "välbelevade" och majoriteten "befolkningen", i misslyckad utkomstökning, och den subjektiva motsägelsen i partisystemet. Befolkningen levde på jordbruk, fiske, jakt, och som anställda; de välbelevade på sin förmögenhet, som arbetsgivare eller egna företagare. Där fanns gråzoner. Arbetarpartiet, genom politiskt genialitet, skapade en allians mellan jordbrukare, fiskare och industriarbetare, en mycket skarp position mot de välbeställda. De vann valen, regerade i två generationer, och skapade en ny social realitet, välfärdsstaten.

Det samhället hade sina egna objektiva motsägelser, tog ställning för en minoritet av äldre-kvinnor-svaga/handikappade-utländsk arbetskraft mot resten. Utan att bära på adekvata subjektiva motsägelser djupnar de objektiva motsägelserna bland de många. Arbetarpartiet var helt inadekvat. Och frågan kvarstår olöst.

Rörelser mot USA-imperiet: social realitet är komplext.

Enbart när orsak och verkan stämmer överens blir rörelserna adekvata.

Noter:

1. From Susan George, "The Corporate Utopian Dream", *The WTO and the Global War System*, Seattle, November 1999. He is missing the political dimension and might have added "a fair amount of bullying" or "arm-twisting" after killing.

2. For this way of seeing reality, see Johan Galtung, *Peace By Peaceful Means*, London: SAGE, 1996, chapter 2.

3. That not very intelligent term obscures the difference between those who are against both Republic and Empire (americaphobia?; very few, it seems) and those who are against one but not the other. Unconditional love for both, (americaphilia?) is quite frequent. It should be noted that "America" actually refers to the whole hemisphere, making the term "anti-American" also a sign of geographical confusion.

4. Many pairs come to mind, we just pick five as examples: Mossadegh was intervened, the Shah's dictatorship not; Very much has been done to overthrow Castro, not Batista; very much was done to overthrow the Sandinistas, not Somoza; very much is being done to overthrow Chavez, not Jimenez; Lumumba was intervened and killed, not Mobutu. The basic criterion is "free trade", not democracy/dictatorship.

5. Johan Galtung, *The Decline and Fall of Empires: A Theory of De-development*, Geneva: UNRISD, 1995 (but not published by them), see www.transcend.org.

6. Johan Galtung, with Tore Heiestad and Erik Rudeng, *On the decline and fall of empires: the Roman empire and Western imperialism compared*. Oslo: University of Oslo, Chair in Conflict and Peace Research, 71 pp. (Trends in Western civilization program, 15), (Oslo Papers, 75). Also published at: Tokyo: UN University, 1979, 71 pp (HSDRGPID I/UNUP 53), and in Immanuel Wallerstein (ed.) *Review*. New York: Research Foundation of the State University of New York, IV, 1980, 1, pp. 91-154. Condensed version in: *Comprendre: revue de politique de la culture*, XLIII/XLIV, (1977/78), pp. 50-59.

7. Johan Galtung, with Dag Poleszynski and Erik Rudeng, *Norge foran 1980-årene* (Norway facing the 1980s). Oslo: Gyldendal, 1980, p. 85.

8. But Canada and New Zealand, also Anglo-Saxon dominated, did not follow suit. Because they are more diverse, with non-Anglos like the French-speaking and First Canadians in Canada, and the Maoris in New Zealand to take into account? clearly, there is no longer a massive Anglo-Saxon bloc.

9. In the USA the alternative is often seen in terms of a Chinese Empire, in line with the old Anglo-Saxon tradition of seeing the relation between No. 1 and No. 2 in power as zero sum game. For England, the country allegedly with no permanent friends, no permanent enemies but permanent interests, this used to be France, but after the country was beaten by united Germany in 1870-71 and displayed its industrial prowess the Germany was appointed enemy. China as enemy disregards thousands of years of Chinese history with no imperial systems outside the borders of the Himalayas, the Gobi, the Tundra and the Sea. China is self-centered in its development/modernization and still tends to see the world outside those borders as South, West, North and East Barbarians.

10. Thus, the author's "A Structural Theory of Imperialism" (in *Essays in Peace Research, Volume IV*, Copenhagen: Ejlers, 1980, pp. 437-91) is underlying the development of the theory of imperialism into its decline and fall in this essay.

Professor Johan Galtung, född 1930, är en av den moderna fredsforskningens grundare. 1959 startade han The International Peace Research Institute (PRIO) i Oslo och 1964 tidskriften *Journal of Peace Research*. Han har varit gästprofessor vid över 30 universitet och är hedersprofessor vid flera universitet världen över.

Johan Galtungs författarskap är omfattande med mer än 70 böcker publicerade. Han innehar för närvarande professorer i fredsforskning vid University of Hawaii, Universität Witten/Herdecke i Tyskland, The European Peace University och Universitetet i Tromsö. Han förestår freds- och utvecklingsnatet Transcend - A Peace and Development Network (se deras hemsida www.transcend.org).

1987 tilldelades Johan Galtung The Right Livelihood Award, också känt som Alternativa Nobelpriset.

"USA-imperiets fall" är publicerad i svensk översättning med tillstånd av forefattaren och Transcend.